

Defensor Patriae

Maanpuolustuskorkeakoulun lehti 2/2018

**MINUN PUOLUSTUSVOIMANI
-ERIKOISNUMERO**

- 3 **Minun Puolustusvoimani -kirjoituskilpailu**
Harri Niskanen
- 5 **MPKS maanpuolustuksen tukena**
Jari Rantala
- 6 **Sotainvalidi, nobelisti ja upseeri**
Jussi Ahokas
- 8 **Minun Puolustusvoimani**
Jarkko Kosonen
- 12 **Minun Puolustusvoimani**
Päivi Mattila
- 16 **Vanhaa ja uutta: Minun Puolustusvoimani**
Touko Katajisto
- 20 **Minun Puolustusvoimani**
Johannes Hemberg
- 24 **Minun Puolustusvoimani**
Antti Braks
- 30 **Minun Puolustusvoimani**
Maria Keinonen
- 34 **Epi – peruskundi**
Veli-Matti Matikainen

DEFENSOR PATRIAE

Maanpuolustuskorkeakoulun lehti
2/2018

TOIMITUSNEUVOSTO

Päätoimittaja, everstiluutnantti
Niclas von Bonsdorff.....0299 530700

Toimituspäällikkö
Aki Aunala 0299 530119

Kirjastonhoitaja
Antti Kalliola

Varusmiestoimittaja
Juho Majanen

Suunnittelija
Lauri Haavisto

Perinneyhdistys
Katja Jokinen

Taitto
Axel Mankinen

Kannen kuva
SA-kuva

Kansikuvassa
Mies taisteluhaudan syvennyksessä
v. 1942.

Takakannen ilmoitus
SST

Painopaikka
Juvenes Print 2018

Tilaukset ja osoitteenmuutokset
maanpuolustuskorkeakoulu@mil.fi

ISSN-L 1798-162X
ISSN 1798-162X

mpkkfi

@mpkkfi

@Maanpuolustuskorkeakoulu

MINUN PUOLUSTUSVOIMANI -KIRJOITUSKILPAILU

Maanpuolustuskorkeakoulussa päätettiin keväällä 2018 juhlistaa korkeakoulun 25-vuotista ja Puolustusvoimien 100-vuotista taivalta kirjoituskilpailulla, jonka aiheena oli ”Minun Puolustusvoimani”.

Kilpailuun saattoivat osallistua Maanpuolustuskorkeakoulun kaikki opiskelijat, joiden kirjoitukset arvioitaisiin kurssittain viidessä sarjassa. Määräaikaan mennessä kilpailuun oli lähettänyt kirjoituksensa 28 opiskelijaa.

Johtuen siitä, että EUK:n kilpasarjaan oli lähetetty vain yksi kirjoitus, arvioitiin kyseinen kirjoitus yhdessä YEK:n opiskelijoiden kirjoitusten kanssa. Erillisistä sarjoista muodostettiin siis jatkotutkinto-opiskelijoiden yksi sarja. Näin ollen lopullinen arviointi tehtiin neljässä sarjassa, joihin kirjoituksia oli lähetetty seuraavasti:

- SK-opiskelijat kymmenen kirjoitusta
- SM-opiskelijat viisi kirjoitusta
- jatkotutkinto-opiskelijat kahdeksan kirjoitusta (1/EUK ja 7/YEK)
- tohtoriopiskelijat viisi kirjoitusta

Kilpailussa olivat edustettuina sekä kaikkien puolustushaarojen että Rajavartiolaitoksen opiskelijat, kuin myös Puolustusvoimien kaikki henkilöstöryhmät ja sukupuolet.

Sananen arviointiperusteista

Arvioinnissa on painotettu kirjoituksen mielenkiintoisuutta, omaperäisyyttä ja erilaista näkökulmaa sekä uskallusta ottaa riskiä. Lisäksi arviointiin on vaikuttanut kieliasu, eikä kirjakielimäistä tyyliä ole välttämättä nähty ainoana oikeana valintana. Mikäli kirjoittaja on kyennyt johdonmukaisesti kirjoittamaan esimerkiksi murretta, on se ollut täysin hyväksyttävää.

Arviointi on täysin subjektiivinen ja perustuu siis yksinomaan arvioitsijan omaan näkemykseen. Joku muu arvioitsija tai arviointikollegio olisi voinut päätyä erilaiseen lopputulokseen.

Yleisin lähestymiskulma kirjoituskilpailun aiheeseen oli historiallinen, kronologinen käsittelytapa. Aihetta käsiteltiin yleensä oman uran näkökulmasta. Kirjoituksissa kuvattiin omaa työpäivää, -viikkoa tai -vuosia. Muutamissa töissä historialliseen näkemykseen lisävyvyyttä ja myös läheisyyttä toi oman suvun tai sukulaisten historian kytkeminen kirjoitukseen. Lähes poikkeuksetta kirjoituksissa oli jollain tavoin nähtävissä Puolustusvoimien 100-vuotisteema sekä vuoden 1918 tapahtumat.

Seuraavaksi yleisin tapa käsitellä aihetta oli oman puolustushaaran, aselajin tai toimialan kuvaaminen. Tässäkin tapauksessa asioita kuvattiin usein kronologisesti. Kirjoituksissa kuvattiin esimerkiksi aselajin kehitystä merkittävien kehitys- tai muutosvaiheiden kautta.

Tulevaisuuteen katsovia ”millaiset Puolustusvoimat meillä tulisi olla tulevaisuudessa” -tyylisiä kirjoituksia oli vain yksi. Niitä olisi voinut olla enemmänkin.

Harri Niskanen

Havaintoja teksteistä

Kirjoituksissa esiintyy lähes poikkeuksetta vain positiivisia asioita ja näkemyksiä Puolustusvoimista. Hentoa kritiikkiä esitetään työmäärästä, pakkosiirroista ja perheestä erillään asumisesta. Missä on se perinteinen saunailtojen jupina?

Useimmat kirjoittajat korostavat Puolustusvoimissa vallitsevaa hyvää yhteishenkeä, ”kaveria ei jätetä” -periaatetta. Samoin isänmaallisuus, maanpuolustustahto ja vapauden puolustaminen tulevat esille kaikissa kirjoituksissa. Monet korostavat sitä, että kaikki ovat samalla viivalla ja etenevät omien kykyjensä mukaisesti. Ilahduttavan moni kirjoittaja on ottanut kantaa tasa-arvoon; on se sitten sukupuoleen, etniseen taustaan, uskontoon tai sukupuoliseen suuntautumiseen liittyvää tasa-arvoa. Kirjoittajien mielestä Puolustusvoimissa ollaan melko tasa-arvoisia. Osa kirjoittajista oli paneutunut kirjoittamiseen erittäin huolellisesti. Osa oli kirjoittanut tekstinsä niin sanotusti ”nopein menetelmin”. Oman tutkimustyön hyödyntäminen tämän tyyppisessä kirjoituskilpailussa on järkevää ja tuottaa onnistuessaan hyvää sekä tutkimukselle että kilpailutyölle. Mikäli tutkimustyö tai sen osia ”ympäritään” väkisin kilpailutyöksi, tulos ei välttämättä ole kovin onnistunut.

Sarjojen parhaat

SK-opiskelijat

kadetti **Johannes Hemberg**, 104 KADK, ”Minun Puolustusvoimani – sata vuotta kehityksen tiellä”

SM-opiskelijat

yliluutnantti **Jussi Ahokas**, SM 8, ”Sotainvalidi, nobelisti ja upseeri”

JT-opiskelijat (EUK ja YEK)

kapteeni **Maria Keinonen**, YEK 59, ”Minun Puolustusvoimani”

Tohtoriopiskelijat

KM **Jarkko Kosonen**, ”Minun Puolustusvoimani – merkintöjä päiväkirjasta”

Muut palkitut

kadetti **Touko Katajisto**, 102 KADK, ”Vanhaa ja uutta: Minun Puolustusvoimani”

kadetti **Antti Braks** 104 KADK ”Minun Puolustusvoimani”

yliluutnantti **Veli-Matti Matikainen** SM 7 ”Epi - Peruskundi”

insinööri majuri **Päivi Mattila** YEK 59 ”Minun Puolustusvoimani”

Kirjoituskilpailun arvioija on edellinen Maanpuolustuskorkeakoulun hallintojohtaja, eversti evp **Harri Niskanen**.

MAANPUOLUSTUKSEN KANNATUSSÄÄTIÖ MAANPUOLUSTUKSEN TUKENA

Maanpuolustuksen kannatussäätiö sr – Undersstödsstiftelsen för landsförsvaret on toiminut vuodesta 1953 lähtien maanpuolustuksen hyväksi. Se toteuttaa tarkoitustaan myöntämällä vuosittain avustuksia toimintaan ja määräaikaisiin hankkeisiin, jotka edistävät säätiön tavoitteiden toteutumista. Vuonna 2017 säätiö myönsi apurahoja eri kohteisiin noin kahdella miljoonalla eurolla.

Säätiön tarkoitus on käyttää omaisuuttaan:

- Puolustusvoimissa tapahtuvaan koulutukseen ja liikuntakasvatukseen,
- maanpuolustusta edistävään valistus- ja tutkimustyöhön sekä
- yleistä kansalaiskuntoa kehittävän toiminnan tukemiseen.

Säätiö toteuttaa tarkoitustaan myöntämällä avustuksia joko hakemuksesta tai omasta aloitteestaan. Avustusten myöntämisessä säätiö voi toimia yhteistoiminnassa muiden säätiöiden tai yhteisöjen kanssa.

Säätiön hallitukseen kuuluu puolustusministeri puheenjohtajana sekä valtioneuvoston määräämät kuusi jäsentä ja enintään neljä varajäsentä. Hallituksen tehtäviin kuuluu edustaa säätiötä, hoitaa sen asioita ja käyttää sen päättävävaltaa. Käytännön toimenpiteet toteuttaa säätiön hallituksen asettama asiamies.

Avustusta voivat hakea yksityiset henkilöt sekä yhteisöt. Säätiölle lähetettävästä apurahahakemuksesta tulee ilmetä riittävän yksityiskohtaisesti toiminta tai hanke, johon avustusta haetaan sekä miten se edistää Maanpuolustuksen kannatussäätiön tarkoitusta. Hakemukseen on liitettävä kustannusarvio, josta selviää haetun avustuksen suunniteltu käyttö eri käyttökohteisiin. Yhteisön hakiessa avustusta, on hakemukseen liitettävä hakijayhteisön edellisen vuoden toimintakertomus, tuloslaskelma ja tase sekä tilintarkastuskertomus. Apurahahakemukseen tulee liittää ilmoitus samaan tarkoitukseen muualta haetuista tai saaduista apurahoista. Maanpuolustuksen kannatussäätiön kotisivuilta mpks.fi löytyy lisätietoa säätiöstä ja sen toiminnasta.

Maanpuolustuksen kannatussäätiö tuki Maanpuolustuskorkeakoulun Minun Puolustusvoimani -kirjoituskilpailua apurahalla, joka mahdollisti rahapalkintojen antamisen sekä tämän *Defensor Patriae* -erikoislehden toimittamisen.

Maanpuolustuksen
kannatussäätiö

Undersstödsstiftelsen
för landsförsvaret

Teksti: Jussi Ahokas Kuvat: Jussi Ahokkaan kokoelma

Sotainvalidi, nobelisti ja upseeri

Suomen Puolustusvoimien täyttäessä 100 vuotta on aika palata aiempaan, vaikka en itse ole ehtinyt elää kuin 28 vuotta tästä ajasta. Tässä retrospektiivisessä tekstissä kerron lyhyesti kolmesta sukuni miehestä 28-vuotiaana ja heidän kokemuksistaan Puolustusvoimissa. Yhdistäviä tekijöitä löytyy, vaikka ikäeroa on yli 70 vuotta. Toivon, että teksti kannustaa lukijaa tutkimaan ja perehtymään oman sukunsa historiaan, sillä yhteys Puolustusvoimiin on reserviläisarmeijassamme vahva.

Sukulaisteni tekemä tutkimus ukkini sotatapaalesta on valmistunut: nyt tiedän lähes päivän tarkkuudella, missä ukkini on talvi- ja jatkosodassa ollut ja mitä tehnyt. Jatkosodan hyök-

käysvaiheessa Pekka johti pataljoonan viestijoukkuetta menestyksekkäästi. Pataljoona taisteli vaativissa paikoissa, enkä voi edes kuvitella, kuinka raskaalta taistelustressi ja sota ovat nuoresta maanviljelijästä tuntuneet.

Kirjoittajan isä Hannu

Ukki täytti 28 vuotta syksyllä 1942, jolloin asemasotavaihe Syvärillä oli käynnissä ja tilanne rauhoittunut.

Kasvoin ja totuin lapsena siihen, että ukkini käveli kyynärsauvoilla ilman vasenta jalkaa. Myöhemmin ymmärsin amputaation joutuneen haavoittumisesta lentopommituksessa **Pekan** nimipäivän aattona 1944. Vierailtuani kivikkoisella Murokalliolla hahmotan Tali-Ihantalan taistelun laajuuden, ja peruskoulutuskauden kaivautumisopit palautuvat mieleeni. Valitettavasti en ehtinyt keskustella ukkini kanssa hänen sotakokemuksistaan, mutta onneksi osa tiedosta ja kokemuksista on taltioitu, jotta olen päässyt perehtymään niihin. Kaikkien osalta näin ei kuitenkaan ole.

Isäni oli päättänyt varusmiespalveluksensa jälkeen lähteä maailmalle ja osallistui useaan YK:n rauhanturvaoperaatioon. Operaatiot ovat rikastuttaneet nuorta miestä sekä rahallisesti että kokemuksellisesti, sillä alueita ja tehtäviä oli lukuisia. **Hannu** eteni aina kuljetusjoukkueen-johtajan tehtäviin. Täyttäessään 28 vuotta isä ehti lomilla Suomessa muutaman kuukauden kahden rotaation välissä, muuten vuosi meni operaatioissa. Vaikka mielikuvat tuon aikaisista rauhanturvatehtävistä ovat lähinnä auringonoton ja auton hakemisen muistelemisessa, on kyseiseen ajanjaksoon sattunut

myös useita ”kovia” tilanteita, joissa taistelustressiä on ilmennyt osapuolten selvitellessä välejään.

Käsiteltyämme Lähi-idän tilannetta opinnoissa vuosien varrella olen voinut keskustella asiasta isäni kanssa. Kertaamalla vanhaa ja vertaamalla muistoja nykytilanteeseen olemme usein todenneet, että valitettavan monessa asiassa kehitystä on tapahtunut varsin vähän. Lähi-idän ongelmien juurisyyt ovat kaukana historiassa, joten alueella toimineilla henkilöillä on hyvä tietämys asioista, vaikka aikaa operaatioista olisikin kulunut. Isäni, kuten noin 20 000 muuta suomalaista, on palkittu ansioistaan YK:n rauhanturvajoukoille vuonna 1988 myönnettyllä Nobelin rauhanpalkinnolla, joten kokemusta kyllä löytyy varsin monesta perhepiiristä. Isäni kokemukset reserviläistoiminnasta ja maanpuolustuksesta tuovat omaan ajatteluun tervetullutta perspektiiviä, sillä aidot kokemukset hahmottaa paremmin kuin pelkästään kirjoja lukemalla, vaikka sekin on tärkeää.

Olemme kaikki kolme toimineet joukkueenjohtajan tehtävässä samanikäisinä, mutta tehtävät ovat muuten täysin erilaisia. Vaikka varautuminen ja valmius ovat omassa työssäni alati läsnä, on pääpaino normaaliolojen tehtävissä ja

Kirjoittajan isoisä rintamalla jatkosodassa (kuvassa toinen oikealta).

” Jokainen meistä
on tehnyt
parhaansa osana
Puolustusvoimia.

tavallisen arjen toiminnassa. Reilun kahdeksan palvelusvuoden jälkeen alan päästä isäni ja ukkini rinnalle, mutta kokemusta ja hiljaista tietoa ylikersantilla ja vääpelillä on vielä huomattavasti enemmän. Jokainen meistä on tehnyt parhaansa osana Puolustusvoimia. Mitä pidemmälle sotilasurani on edennyt, sitä enemmän olisin halunnut puhua aiheesta ukkini kanssa. Vaikka opinnoissa ja työtehtävissä pääpaino on nykyisten ja tulevien tehtävien parissa, on välillä syytä paneutua historiaan ja muistella edellisten sukupolvien suorituksia. Kadettikasvatuksessa korostetaan kaaderiupseerien katkeamatonta ketjua, mutta reserviläisten roolia ei tule unohtaa. Veteraanin iltahuudon sanoin ”Himmetä ei muistot koskaan saa”. ■

Minun Puolustusvoimani - merkintöjä päiväkirjasta

Teksti: Jarkko Kosonen Kuvat: Jarkko Kososen kotialbumi & Puolustusvoimat

Huomenna se alkaa, armeija - intti. En oikein tiedä, mitä odotan. Minusta tuntuu, että teen niin kuin kuuluu tehdä. Luin tänään Kajaanista tulleita ohjeita ja papereita. Niissä kerrottiin, mitä pitää ottaa mukaan ja minne täytyy mennä.

Armeijasta en tiedä oikein mitään. Konkreettisinta on ollut isän armeijakuva kirjahyllyssä ja lapsena eri paikoissa nähdyt armeijan autot sekä pyörällä ajavat varusmiehet. Kavereiden kanssa puhutaan intistä, isä puhuu aina varusmiespalveluksesta. Mitä siellä palvellaan?

Näin olin kirjoittanut ajatuksiani ylös yli 20 vuotta sitten, päivää ennen varusmiespalvelukseni alkamista. Tuolloin koin lähes itsestänselvyytenä, että menen armeijaan, vaikka en juuri tiennyt, mitä siellä tehdään tai mihin sen suorittaminen liittyy. Kokemus lienee tuttu monelle asevelvolliselle ja heidän läheiselleen. Varusmiespalveluksella on suomalaisessa yhteiskunnassa varsin syvälle juurtuneet perinteet ja velvoittavuus. Pääosa nuorista astuu palvelukseen ja suorittaa sen loppuun, kuten itsekin tein. Minulle armeija-aika oli merkittävä käänne elämässäni. Koin kuuluvani joukkoon ja tekeväni hyödyllisiä asioita sekä itselleni että laajemmalle yhteisölle. Tuo aika herätti myös liikunnallisen elämäntavan. Varusmiespalveluksessa liikunta ei ollut kilpailua tai huutojakoja, kuten se oli ollut koulussa, vaan yhdessä tekemistä ja yksilönä kehittyä.

Kirjoitan ajatuksiani vaunun kannella Tanskassa. Kahden viikon harjoitus päättyy huomenna. Tämä on ollut hyvä reissu. Päästiin lentämään helikoptereilla ja ollaan toimittu erimaalaisten so-

tilaiden kanssa. Meidän joukkue on pitänyt tukikohtaa kylän laidalla. Joukkuehenki on aivan mielettömän hyvä.

Suoritin pääosan varusmiespalveluksesta Suomen kansainvälisessä valmiusjoukossa Porin prikaatissa. Matka Säkylään oli itäsuomalaiselle pojalle pitkä, mutta vuosi oli avartava ja kasvattava kokemus. Koulutus valmiusjoukoissa oli hyvää ja haastavaa, joskin uusi koulutusmuoto haki vielä muotoaan. Varusmies aika päättyi osallistumiseen kansainväliseen harjoitukseen Tanskassa. Tuo harjoitus opetti näkemään suomalaisen varusmieskoulutuksen korkean tason ja vahvisti meistä monella uskoa oman toimintamme tasoon. Varusmiesajasta joukkueestamme ja komppaniastamme onkin merkittävä osa palvelut myöhemmin kriisinhallintatehtävissä. Itselläni tie vei Kosovoon ensimmäisen kerran keväällä 2000.

Tänään oli kevään ensimmäisiä lämpimiä päiviä. Koko joukkue oli ulkona. Istuttiin ja maattiin hirsipakettien päällä posen pihalla. Ollaan oltu täällä nyt reilu viikko. Meidän pose, tukikohta, on Slovinjen kylässä. Tämä on nyt albaaniky-

Kirjoittaja Kosovossa sodan tuhoa todistamassa.

lä, serbien talot on rikottu ja poltettu. Sodan aikana täällä oli tapettu iso joukko ihmisiä. Tilanne on nyt rauhallinen mutta herkkä. Viha ihmisissä tuntuu konkreettiselta, no eihän sodasta ole kuin alle vuosi.

Tuolloin Puolustusvoimat ja maanpuolustus saivat merkittävästi uudenlaisen merkityksen. Kosovossa kysyttiin muutamaan otteeseen ”Is this your first war?”. Tuo kysymys sai pohtimaan omaa rooliani reserviläisenä, sotilaana ja rauhanturvaajana. Sodassa on sekä hyökkäystä että puolustamista, mutta olinko tosiaan sodassa? Kosovossa koin olevani vahvasti osa Puolustusvoimia ja puolustamassa sekä turvaamassa tärkeitä asioita. Rauhan palauttaminen ja sodassa rikkoutuneen yhteiskunnan korjaaminen ovat tehtäviä, joihin Puolustusvoimat ja sen sotilaat osallistuvat kansainvälisessä kriisinhallinnassa.

On kuin oltaisiin seuraamassa jotakin historiallista, vaikka ei kai tämä maailma tästä muutu. Maanviljelijät kyntävät pelloiltaan taisteluasemia tasaiseksi. Ennen taotiin miekat auroiksi, nyt palautetaan taistelutannerta viljelysmaaksi. Hieno hetki.

**”
Kosovossa
koin olevani
vahvasti osa
Puolustusvoimia.**

Olin kirjoittanut tuon tekstin Makedoniasa, kun yhteysryhmämme seurasi yhteiskunnan ja paikallisen yhteisön palautumista Makedonian sisäisestä aseellisesta konfliktista vuosituhanen vaihteen jälkeen. Puolustusvoimat onkin ollut mukana monissa sekä Suomen että monen muun valtion historian käännekohtissa.

Operaatioissa toiminnan lisäksi Puolustusvoimat on tarkoittanut minulle kouluttautumista, kehittymistä ja varautumista. Nuo taidot ovat osoittautuneet hyödyllisiksi elämän monissa vaiheissa. Työskennellessäni Maavoimien esikunnassa koulutusalan tutkijana Puolustusvoimat on minulle työpaikka, jossa pääsen hyödyntämään osaamistani, tutkimaan, kehittämään ja kehittymään. Olin pohtinut ajatuksiani työstä ja työpaikasta aloittaessani uudessa työpaikassa vuonna 2008.

Meillä on aivan upea työporukka ja henki. Tämä työ on parasta, mitä voin kuvitella tekeväni. Tähän yhdistyy paljon asioita, joita pidän tärkeänä. Meidät perehdytettiin omiin tehtäviimme mutta samalla todella laajasti asioihin aina Puolustusvoimien tasolla asti. Meille on tarjottu työn tekemisen ja järjestelmän kehittämisessä tarvittavat peruselementit. Minulla on tunne, että minulta odotetaan paljon, mutta nämä ihmiset eivät jätä yksin hankalissakaan tilanteissa tai paikoissa.

Vuosien ja perheen perustamisen myötä monet asiat tuntuvat entistä arvokkaammilta, tai niiden arvoa tulee ajateltua syvällisemmin. Arvot ja niiden merkitykset konkretisoituvat tunnetiloissa ja kokemuksissa. Yksi merkityksellinen ja tärkeä kokemus on kirjautunut rypistyneen ja kastuneen muistilehtiön takakanteen ollessani kertausharjoituksen koulutajana Kainuun aarnimetsässä.

Kävelin yöllä komentopaikalta teltallemme. Matkalla pysähdyin ja jäin kuuntelemaan. Oli aivan hiljaista. Edessä avautui valoisassa kesäyös-

sä vaaramaisema. Näkyi vain metsää ja vanhoja puita aina horisonttiin asti. Hiekkatien reunoilla oli telamiinoja, valmiina suojaamaan komentoa paikkaa. Ajatuksissa yhdistyi Suomi ja suomalaisuus, Puolustusvoimat ja oma roolini kokonaisuudessa. Nostaessani katseeni ajattelin, että tässä on jotakin puolustamisen arvoista.

Oma perhe, Suomi, oikeudenmukaisuus ja itsenäisyys ovat itselleni asioita, joita haluan puolustaa – ja olen valmis puolustamaan. Koen Puolustusvoimat sekä rauhan että sodan instituutiona. Normaalioloissa Puolustusvoimat suojaavat yhteiskuntaa ja kansalaisia olemassaolollaan sekä valmistautuu monella tavalla pahimman mahdollisen kriisin – sodan – varalta. Tuo on saanut jossakin vaiheessa pohtimaan myös omaa asemaani asevelvollisena, työntekijänä ja kansalaisena.

Selailtuani ohjesääntötoimikuntaan tulevan käsikirjan jäin miettimään tekstiä. Kirjassa kuvattiin panssarintorjuntaan ja vaunujen tuhoamiseen liittyviä asioita. Niin, tuhottaessa vaunuja tuho-

taan myös ihmisiä ja ihmisyyttä. Jäin pohtimaan, olisinko itse valmis siihen todella, tai mitä ajattelsin, jos omat lapseni joutuisivat sotaan rintamalle. Äärimmäisiä ajatuksia, joita en ollut varsinaisesti pohtinut aiemmin. Jäin pitkäksi aikaa pohtimaan omaa suhdettani tappamiseen ja työhöni Puolustusvoimissa.

Toivottavasti nuo asiat eivät koskaan konkretisoidu Suomessa. Puolustusvoimat on osa suomalaista yhteiskuntaa ja olemassa sitä varten. Puolustusvoimien arvot – isänmaallisuus, ammattitaito, oikeudenmukaisuus, vastuullisuus, luotettavuus ja yhteistyö – ovat arvoja, jotka ovat tärkeitä myös itselleni. Näiden arvojen edistäminen sekä kansallisesti että kansainvälisesti ovat asioita, joilla voidaan vaikuttaa konflikteja ehkäisevästi niitä ratkaisten ja hyvää tulevaisuutta rakentaen.

Minun Puolustusvoimani elää ja kehittyä ajassa. Se rakentaa oikeudenmukaisuutta ja kansalaisten suhdetta maanpuolustukseen sitouttaen asevelvolliset ja muut kansalaiset maan puolus-

tamiseen. Minun Puolustusvoimani on uskollinen ja luotettava sekä aina valmiina, jos Suomen kansaa tarvitsee puolustaa. ■

”

Toivottavasti nuo asiat eivät konkretisoidu Suomessa.

Teksti: Päivi Mattila Kuvat: Puolustusvoimat

Minun Puolustusvoimani

Oli perjantai. Sotilaan puoliso kuljetti lastaan tarhaan ja pohti, mitä kaikkea oli hankittava sunnuntain itsenäisyyspäivää varten. Haudoilte olisi saatava kynttilöitä. Hän oli lapsuudestaan asti käynyt itsenäisyyspäivänä sankarihaudoilla, ja käynti kuului edelleen heidän perheensä perinteisiin. Ei hänen kotonaan ollut kuitenkaan puhuttu juurikaan sotavuosista. Ne puheet oli kuvattuna useampana sankariristinä hautausmaalla.

Sotilaan puoliso pohti, että puolisosikin pääsisi tänään pois reissusta. He voisivat illalla käydä saunassa ja nukkua hyvin. Tämä tietoenkin edellyttäen, että lapset nukkuisivat. Nämä poissaolot olivat aina yhtä pitkiä, mutta onneksi lapset olivat jo siihen totuneet. Niin tuttua tämä oli, että hän ei ollut enää edes varma, oliko kyseessä harjoitus vai työmatka. Samanlaisia poissaoloja ne kaikki olivat. Aina tuntui myös hyvältä saada puoliso kotiin.

Sotilas tarkasteli kelloaan ja pohti, ehtisikö

hän ajoissa kotiin. Reissu oli tullut aika yllättäen, ja yllätyspoissaolot olivat aina hieman hankalia järjestettävää. Hän tiesi varsin hyvin, että puoliso jousti omissa menoissaan näiden toteuttamista varten. Niin oli aikoinaan sovittu, ja se sopimus oli edelleen voimassa. Tilanne oli kuitenkin nyt sillä tavalla hyvä, että hänen ei enää tarvinnut olla reppurina toisella paikkakunnalla. Se pieni kämppä useamman sadan kilometrin päässä ei millään voinut korvata kotia ja perhettä. Toisaalta hän oli tuolloinkin saanut järjestettyä asiansa melko hyvin. Kaikki vapaa-aika oli

varattu perheelle, kun viikkoisin saattoi tehdä kaikki muut keskeneräiset asiat valmiiksi.

Sotilas pohti, että reppurien ajat olivat muuttuneet siitä, kun hän vuokrasi asuntoaan Puolustushallinnon rakennuslaitoksen kautta. Silloin vapautuvat asunnot tarkastettiin paperiselta listalta, ja hakemus toimitettiin paikkakunnalla olevaan toimipisteeseen. Nykyisin vapautuvien asuntojen ilmoitukset pystyi tarkistamaan verkossa, ja vuokratkin olivat aivan eri suuruisia. Niin hän oli ainakin kuullut.

Muutama kymmenen vuotta oli muuttanut yhteiskuntaa. Muutokset näkyivät myös Puolustusvoimissa, sillä Puolustusvoimat oli väistämättä yhteiskunta pienoisuudessa. Jokainen varusmiessukupolvi oli oman aikansa kuvainen. Sotilas pohdiskeli omaa nuoruuttaan ja silloisia teknisiä laitteita. Kännykkä tuli käyttöön opiskeluaikoina, eikä se ollut mikään älypuhelin. Kokoakin oli aika paljon enemmän kuin nykyään. Tietokoneet olivat pöytäkoneita, ja matriisinäytöllä olevat kannettavat tietokoneet olivat todella kalliita. Nykyisin Puolustusvoimissa oli siirrytty lähes kokonaan kannettaviin tietoko-

”

**Kännykkä
tuli käyttöön
opiskeluaikoina.**

neisiin. Sotilas hymähti hiljaa mielessään. Vaikka työvälineet kehittyivät, niin samaan tavoitteeseen sitä edelleen pyrittiin. Sotilaallinen maanpuolustus oli kuitenkin kaiken takana.

Sotilas vaihtoi auton vaihdetta suuremmalle ja jatkoi matkaansa kotiin päin. Takaluukussa oli kassallinen likapyykkiä odottamassa huoltoa. Sotilas pohti, että kevyt palveluspuuku oli säilynyt suurelta osin entisellään kaikkina näinä vuosina. Valmistaja oli tosin kilpailutuksen myötä muuttunut monta kertaa, ja hän joutui tilauskierroksilla usein pohtimaan oikeaa kokoa. Aikoinaan toimittaja oli ollut aina Valtion pukutehdas, ja puvun koko oli ollut joka vuosi sama. Nykyisin kilpailuttaminen muutti aika ajoin vaatteiden toimittajaa, jolloin kokoakin joutui väistämättä tarkentamaan. Ainakin hän halusi uskoa, että kyse oli toimittajien erois-

ta eikä vyötärömitan muutoksista.

Sotilas odotti tänään erityisesti iltasaunaa. Siinä lauteilla istuessa tuntui, että kaikki oli kohdillaan. Jälleen yksi työviikko olisi takana ja viikonloppu edessä. Tänä viikonloppuna oli myös itsenäisyyspäivä. Sotilas ei ollut paraitissa tänä vuonna, vaikka useana aikaisempaan vuoteen näin oli ollut. Sotilas pohti, että itsenäisyyspäivään kytkeytyi paljon sitä, miksi Puolustusvoimat oli olemassa. Se hautalyhtyjien rivi hautausmaalla oli aina yhtä vaikuttava.

Sotilaan puoliso valitsi ruokakaupassa hautalyhtyjä. Hän laski hiljaa mielessään,

että yksi kynttilä tarvittiin jokaiselle heidän sukulaisensa sankariristille. Isovanhemmat olivat aina sanoneet, että ei niissä kaikissa haudoissa ole ketään. Hän ihmetteli sitä lapsena. Myöhemmin hän oli kuitenkin ymmärtänyt, että sodassa kadonneet olivat jättäneet jälkeensä tietynlaisen tyhjyyden. Näin vanhempana hän ymmärsi, kuinka hirveää oli, kun oman lapsen kohtalosta ei koskaan saatu selvyyttä.

Joskus hän oli miettinyt, että puoliso olisi voinut valita helpommankin ammatin. Olihan hän aikoinaan joskus pelännytkin, kun puoliso oli ollut rauhanturvatehtävissä. Kyllä sitä tuolloin

tuli uutisiakin katsottua vähän tarkemmin. Toisaalta hän oli miettinyt, että kaikissa ammattissa oli hyvät ja huonot puolensa. Tässä ammatissa työllä oli kuitenkin jokin tarkoitus.

Sotilas katseli ulkona olevaa pimeää maisemaa. Pakkasta oli jo muutama aste, ja tiet olivat paikoitellen liukkaat. Hän oli tuonut autonsa ulkomaankomennukselta, mutta talvirenkaat oli ostettu uutena Suomesta. Puoliso oli kovasti pitänyt autosta, vaikka ei hän sitä niin suoraan sanonutkaan. Olihan auto paljon turvallisempi kuin se kevyempi ajoneuvo, jota hän aiemmin ajoi.

Sotilas kääntyi kotipihaan. Nuorimmainen leikki pihalla ja oli selvästi iloinen, kun hän tuli. Poika oli ulkomuodosta päätellen käynyt jossain kurakasassa leikkimässä. Sotilas oli joskus pohtinut, mitä lapsista tulisi isona. Ammatin valintaan hän ei vaikuttaisi, vaikka monessa suvussa sotilaita oli useammassa polvessa. Jokainen kuitenkin lopulta valitsi juuri sen ammatin, joka olisi itselle paras vaihtoehto. Häinkin oli itse valinnut itselleen tämän työn. Ja siihen työhön kuului myös poissaolot kotoa.

Oli sunnuntai. Itsenäisyyspäivä oli yhtä viimainen kuin aina ennenkin. Sotilas

” *Itsenäisyyspäivä oli yhtä viimainen kuin aina ennenkin.*

oli perheineen hautausmaalla laskemassa lyhtyjä sankariristeille. Hän oli aina ajatellut, että itsenäisyyspäivänä hautausmaalla kiteytyi Puolustusvoimien merkitys. Puolustusvoimat oli olemassa, jotta tulevien sukupolvien ei tarvitsisi koskaan laskea lyhtyjä lähisukulaistensa sankariristeille. Hänen Puolustusvoimansa turvasi sitä rauhaa, josta hänen perheensä sai nauttia. Näin sen pitikin olla.

Sotilaan puoliso seisoi perheensä vieressä. Hän mietti hiljaa, kuinka paljon tuskaa noihin risteihin oli sisältynyt. Hän oli vielä nähnyt sen sukupolven, joka kantoi sitä tuskaa mukanaan. Hiljaista tuskaa, kuten isoäidillä oli joskus tapana sanoa. Hän katseli salaa puolisoaan ja lapsiaan. Vaikka puolison ammatti tuntui joskus raskaalta, niin itsenäisyyspäivänä oli helppo ymmärtää, mitä varten se oli. Hänelle puolison työ takasi rauhan tähän maahan.

Hän oli lapsuudesta asti käynyt itsenäisyyspäivänä haudoilla. Niihin käynteihin sisältyi usein isovanhempien sisarusarjojen kaipuuta ja muistoja. Hänen lapsilleen nuo käynnit olivat toivotavasti merkki siitä, että tuskaa ei enää ollut. Jäljellä oli vain vapautta. Vapautta valita se elämä, jonka he halusivat. Ja sen Puolustusvoimat osaltaan mahdollisti. ■

Teksti: Touko Katajisto Kuvat: Puolustusvoimat

Vanhaa ja uutta: Minun Puolustusvoimani

LUKU 1: ALKU

Mieleni minun tekevi
Aivoni ajattelevi
Kohtaloani kertoa
Kuuluttaa kaskuja kansalle
Sinä laupias lukija
Lue lukuja lentäviä
Silmiäsi siristä
Tohdin todella todeta
Tämän totisinta totta
Tosia tapahtumia
Täyttää totuutta olevan

Maaseudun maisemista
Satakunnan savotoilta
Pirkanmaan pitäjältä
Tähtää tämä tarina
Poika pieni pihasella
Palikoita paukutteli
Navetassa naureskeli
Puupyssyillä pelasi
Keittiössä keskusteli
Köökissä kököttelevi
Kuunteli kaskuja korvallaan
Armeijasta aikanaan

Kotona kovasti kyseli
Sankareista sodassa
Kutsuntoihin kuultavaksi
Vuorollansa kutsuttiin
Haastetta haluavansa
Herralta heti haasteli
Nopeasti nostelevi
Nivaskoita nippusia
Laajan lauman lappusia
Antoi herra papereita
Tyrkkäsi tykö kysyjän

LUKU 2: VARUSMIES

Astui armeijaan aikanaan
Aulihisti auttamahan
Totisesti tottelemaan
Käskyjä kaikenlaisia
Huovrinteellä huojuvi
Säkössä sykkivi
Maavoimissa marssivi
Jääkärinä jämpisti
Kuninkaallisiksi kutsuttiin
Erityisiksi esiteltiin
Tavan tallaajia taatusti
Töhöilivät tökerösti
Hyvin hommansa hoiteli
Osasi oman osansa
Kultapossunsa ansaitsi
Alas auttamaan kysyttiin

Ahdisti Afghanistani
Libanonin lemppassi
Kohta kovasti katuisi
Kokemusta kaipaisi
Kaikkea kotvan koetteli
Kohtaloaan kartteli
Kaukana kotoa käväisi
Kaukomaita katsasti
Alkoi uraakin udella
Ammattiakin arvaila
Päähänpistona pälkähti
Kadettikouluun katsahti

LUKU 3: SIMPPU

Saapui simppu siviilistä
Santahaminan sydämeen
Silta saarelle saatteli
Siviiliyden seisautti
Ovat saaren salaisuudet
Siviileiltä salassa
Huhuja huudellaan toki
Totuutta tietävi harva
Perinteistä perille
Pääsi pakon avulla
Vitsejä veistelevi
Runoja rustailevi
Mäntyjä mittailevi
Kaakeleita katsastelevi
Kronikkahan koukeroita
Kauniita kuvia kuvitti
Sai puku päällä puhua
Kera rynsesterin ryntäillä
Kesähelteitä kestävi
Talvitaitoja testata
Paha pakkanen paukkuvi
Nopsaa nenästä nipisti
Kylmä kovasti koetteli
Neljääkymmentä nelisti
Vuosangasta vuorollaan

Takaisin oli tuleva
Tiennyt ei sitä silloin
Kaksi kertaa jäljellä
Päätti perheenkin perustaa
Lapsilukua lisätä
Syntyi soma soturi
Suloinen suihkija
Nopeasti normaaliksi
Arki takaisin taipui
Seisoipi rivissä rikki
Milloin unta uneksia?
Silti hommansa hoitavi
Tukea toverit tarjosi
Niinpä koulu etenevi
Kuukaudet kuluvi
Sarka ripeästi riisuttiin
Nuorukaiseksi nimettiin
Kadettina kasvettiin
Keskoseksi kerettiin

LUKU 4: KESKONEN

Keskosia koetteli
Taktiikoiden taittelu
Kelmuloisten kerintä
Tussattavien tussailu
Vihollista viistettiin
Vähäsen väiteltihin
Kalustoa katsottiin
Tienoota tiedusteltihin
Aikanaan aika koittavi
Aselajitkin ansaita
Jalkaväkeen jäseneksi
Heittimistöön heittiöksi
Lappeenrantaan lampsimahan
Koko poppoo poistuvi

LUKU 5: KAADERI

Itäinen kaunis kaupunki
Kaukana kaaderia kutsuvi
Kaikkea kaunista kokevi
Kauheaakin kukaties
Avantohonkin uppovi
Lumikiepissä nukkuvi
Lentokoneesta loikkasi
Rautalinnusta lipesi
Palveluspaikan perheelleen
Hämeenlinnasta hamusi
Marginaaleja mittailtiin
Tuhannesosia tutkailtiin
Onnistumisesta onnessaan
Kaikki hyvin kääntyi
Arkea auttamatta
Ei pakoon pääsevä ollut
Pitkittyvi päivät yöt
Puolet kokonaan kotoa
Oli poissa perheen pää

Nautti toki toiminnasta
Vaikka välillä väsähti
Poika perheeseen pamahti
Nyt kakaroita kaksi on
Vastuuta vähän vältteli
Asioita arvotti
Toki toiminnan täysillä
Parhaansa mukaan paukutti
Johti joukon ammuntoja
Ruotsiksikin runoili
Ympärillä ymmärsivät
Turvallisuuskin toteutui

LUKU 6: RUNON LOPETUSSANAT

Suuni jo sulkea pitäisi
Kiinni kieleni sitoa
Laata virren laulannasta
Heretä heläjännästä
Kranaateitta kauaa ammuta
Patruunoitta paukutella
Vartiokin vaihdettahan
Aikansa kutakin kestävi
Kerroinpa kertomukseni
Puolustusvoimista puhelin
Kokemuksiani korostin
Kansalle kuultavaksi
Vielä sanoa saanen sen
Kyllä kadettia koeltiin
Kovasti korvennettiin
Kolme vuotta katsottiin
Arvosteltiin arvioitiin
Ura uusi urkenevi
Ylennykseen yllettiin
Luutnanttius luultavasti
Presidentiltä peräisin
Salelta saletisti
Kiitos kuuluupi kaikille
Läheisillekin lähellä
Kavereillekin kaukana
Kouluttajille koulussa
Suloiselle Suomenmaalle

Jääkärien paraati Tampereen Vaasantorilla 26.2.1918

Teksti: Johannes Hemberg Kuvat: : Vapriikin kuva-arkisto/Grönroos & Puolustusvoimat

Minun Puolustusvoimani – sata vuotta kehityksen tiellä

Vapaan valtion asevoimien tulee edustaa läpileikkausta kansasta ja olla tiiviisti osa yhteiskuntaa. Puolustusvoimien on oltava kansalaisten silmissä luotettava ja heidän arvoaan edustava toimija. Pienen kansan asevelvollisuusarmeijan on oltava tehokas ja hyödynnettävä koko kansan potentiaali maanpuolustukseen, sillä Puolustusvoimien vahvuus on suomalaisten kykyjen ja taitojen summa.

Jokaisen panosta tarvitaan, ja tästä syystä Puolustusvoimien ja sen kansalaisille näkyvimmän piirteen, asepalveluksen, on pysyttävä relevanttina, sillä ihmiset haluavat palvella vain organisaatiossa, jonka kokevat edustavan omia

arvojaan. Tehokas organisaatio on harvoin homogeeninen, vaan se tarvitsee erilaisia ihmisiä erilaisilla kyvyillä, ominaisuuksilla ja ajatuksilla.

Tänä päivänä Puolustusvoimat edustaa yhä paremmin koko yhteiskuntaa ja nauttii kansalaisten laajaa luottamusta. Puolustusvoimien 100-vuotisen historian aikana näin ei aina ollut, vaan lopputulos on seurausta koko historian kestäneelle kehityskululle. Puolustusvoimat edustaa entistä paremmin kansalaisia sukupuoleen, etnisyyteen tai poliittisiin näkemyksiin katsomatta. Puolustusvoimat ei toimi tyhjiössä, ja siksi sen on uudistuttava muuttuvan yhteiskunnan mukana.

Tämän kirjoituksen tarkoitus on käsitellä Puolustusvoimien 100-vuotista historiaa sellaisena, kuin se yhdelle kadetille näyttäytyy. Tarkoituksena on historiaan peilaten esitellä Puolustusvoimat kansallisen koheesion luojana, mutta toisaalta muistuttaa, että Puolustusvoimien toiminnan edellytyksiä ovat luottamus, neutraalius, ja yhteiskunnan tuki.

Nuoren valtion asevoimat – luottamuksen rakentaminen

Lähtökohdat luotettavien asevoimien luomiseksi olivat Suomen itsenäisyyden alussa vaikeat, sillä itsenäistymistä seurannut murhenäytelmä, jota kutsutakoon sisällissodaksi, oli jälkiseuramuksineen kansan tuoreessa muistissa. Suomen itsenäisyyden alkuvuosina Suomen armeija rakennettiin sisällissodan voittoisan valkoisen armeijan rungolle, ja se edusti monelle suomalaiselle vieraita arvoja. Upseeristo koottiin Saksassa koulutetuista jääkäreistä ja entisistä tsaarin armeijan upseereista.

Kenraali **Mannerheim**, siniverinen ja suomea puhumaton tsaarin upseeri ei jäänyt aktiivipalvelukseen, mutta jäi silti kansalaisten mieliin asevoimien komentajana.

Suuren kansanosan silmissä Suomen armeija ei itsenäisyyden alussa juuri eronnut sisällissodan valkoisesta armeijasta tai suojeluskuntaliikkeestä, mikä ei ollut omiaan hälventämään epäluuloa. Miehet, jotka herättivät osalle kansasta kipeitä muistoja keväältä 1918, johtivat nyt nuoren valtiomme asevoimia. Sisällissodan haavat haittasivat luotettavan kansanarmeijan rakentamista.

Sosiaalisesti jakautunutta ja sekä sisäisesti että ulkoisesti haurasta yhteiskuntaamme pyrittiin paikkaamaan sovittavalla politiikalla. Punavankeja armahdettiin, ja yhteiskuntaa rakennettiin kiihkottomasti. Asevelvollisuuslaki säädettiin 1922. Toimivan kunnallispolitiikan ja yleisen oppivelvollisuuden ohella yleistä asevelvollisuutta on pidetty merkittävänä kansakuntaamme eheyttävänä tekijänä. Yleisen asevelvollisuuden kautta puolustuslaitoksesta hiljal-

”
**Punavankeja
armahdettiin
ja yhteiskuntaa
rakennettiin kiihkottomasti.**

leen muodostui neutraali ja kaikille kansalaisille hyväksyttävä toimija.

Asevelvollisuuden myötä puolustuslaitos ja suojeluskuntaliike erkaantuivat toisistaan, mikä osaltaan auttoi luottamuksen rakentumista, sillä suojeluskuntaliike ei koskaan onnistunut karistamaan omaa valkoista historiaansa tai yhteyksiään äärioikeistoon. Suojeluskuntaliikkeen hyödyllisyys maanpuolustuksen kannalta oli kiistatonta, mutta sen historia ja yhteydet poliittiseen oikeistoon, kuten Lapuan liikkeen, olivat ongelmallisia. Lapuan liike nousi kapinaan maaliskuussa 1932. Lapuan liikkeesä toimi myös upseereita, mutta puolustuslaitos pysyi hallitukselle uskollisena, ja sitä käytettiin saartamaan kapinoivia joukkoja. Puolustuslaitos oli näin ensi kertaa todistanut olevansa poliittisesti neutraali.

Sotien vuodet mittasivat yhteiskunnan kestävyyttä

Talvisodan syttyessä jokaisen panosta tarvittiin, ja kansa oli hämmästyttävän yhtenäinen vaikeuksien edessä. Suomea puolusti aito kansanarmeija, jossa palveltiin riippumatta yhteiskuntaluokasta, äidinkielestä, kotipaikkakunnasta tai poliittisista näkemyksistä. Sotilaiden vakaa tahto taistella henkensä uhalla kertoo heidän uskostaan, että jokaista tarvitaan. Vapaa mies ei aseta itseään kuolemanvaaraan, jos kokee hänen panoksensa olevan merkityksetön.

Äitini isoisä, parikymppinen viljelijä **Toivo Santala**, kutsuttiin riviin miltei suoraan varusmiespalveluksesta. Pientä poikaansa hän ei liennyt monta kertaa nähnyt, kun hän kaatui helmikuussa 1940 Summassa. Samanlaisia tarinoita löytyy miltei joka suvusta, sillä sodissa vuosina 1939–1945 kaatui noin 90 000 suomalaista sotilasta. Sotamenestys herätti innostusta ympäri maailman, joka seurasi sitkeän pienen kansan taistelua suurvaltaa vastaan. Välirau-

han astuttua voimaan itsenäisyys oli säilynyt, ja kansa oli yhtenäisempi kuin milloinkaan ennen.

Jatkosota syttyi vuonna 1941, ja kansalaisten kestävyyttä koeteltiin jälleen. Koko yhteiskunnan voimavarat valjastettiin sotaponnistukseen, ja jälleen kaikki kynnelle kykenevät olivat astuneet riviin. Kolme vuotta kestäneen sodan loppu hämmötti kenttäarmeijan torjuttua Neuvostoliiton suurhyökkäyksen raskain tappioiden. Karvaat rauhanehdot astuivat voimaan, mutta itsenäisyys säilyi.

Isäni isä, lapsena hylätty, juurikaan koulu- ja käynyt 16-vuotias **Into Hemberg** kutsuttiin palvelukseen jatkosodan loppuvaiheilla. Nuori oman onnensa seppä koki kenties ensi kertaa kuuluvansa johonkin ja olevansa tarpeellinen ja haluttu. Sota loppui välirauhaan, mutta Inton tie vei sotilasuralle. Tälle miehelle sotilasura tarjosi elinikäisen leivän ja ympäristön, jossa hän koki tulevana hyväksytyksi. Hän ei ollut enää hyljeksitty äpärälapsi, vaan arvostettu ja kunnioitettu ammattisotilas.

Kohti uutta aikaa

Sotien jälkeen Suomi eli sisäpoliittisen sekavuuden aikaa, kuten myös rauhanajan kokoonpanoon saatettu puolustuslaitos. Rauhansopimuksessa joukkojen ja kaluston määrää rajoitettiin, ja Neuvostoliitolle epämieluisia henkilöitä poistettiin puolustuslaitoksen johdosta. Puolustusvoimien komentaja, jalkaväenkenraali **Erik Heinrichs** joutui eroamaan, ja yhteensä noin 1500 henkilöä pidätettiin kommunistien ohjaileman Valpon toimesta.

Into Hemberg kirjoittaa muistelmissaan sekavista ajoista ja vapunaaton 1948 tapahtumista. Kommunistien vallankaappausyritykseen valmistauduttiin tehostamalla vartiointia ja patruunatkin jaettiin. Vallankaappausta ei tullut, mutta kaukanakaan se ei ollut. Puolustuslaitoksen kansansuosio oli laskemaan päin: Turussa sotilaspuvussa liikkuvia pilkattiin sotahulluiksi ja joskus käytiin käsiksikin, muistelee Hemberg.

Pölyn laskeuduttua ja siirryttäessä YYA-aikaan myös puolustuslaitos uudistui ja kehitti toimintaansa. Erilaisiin kylmän sodan uhkakuvien piti vastata uskottavasti ja silti valmistautua puolustautumaan itäistä naapuriamme vastaan. Suomi osallistui rauhanturvaoperaatioihin Suezilla ja

Kyproksella näyttien mainetta ammattitaitoisilla rauhanturvaajillaan, joihin myös Into Hemberg lukeutui palvellessaan Kyproksella vuonna 1975.

Neuvostoliiton romahtaminen vuonna 1991 mullisti maailmaa, ja hetken vaikutti tulevan aika, jolloin sotilaallinen voimankäyttö Euroopassa ei tulisi kyseeseen. Uhkakuvat moninaistuivat, mutta paluu vanhaan todellisuuteen on viimeisen kymmenen vuoden aikana ollut käsillä Venäjän kokeillessa rajojaan sekä symbolisessa mielessä että kirjaimellisesti. Puolustusvoimien ydinosoaminen, sotilaallinen maanpuolustus, on tänä päivänä yhtä tärkeää kuin koko maamme historian aikana.

Moderni mutta perinteikäs – tulevaisuuden haasteet

Puolustusvoimien on pysyttävä tiiviinä osana suomalaista yhteiskuntaa nauttien kansalaisten tukea ja luottamusta. Puolustusvoimien on uudistuttava alati muuttuvan yhteiskunnan mukana, mutta samalla vaalittava omia perinteitään. Tulevaisuuden haasteena näen tasapainon ylläpitämisen muutoksen ja perinteiden välillä.

Suomalaiset ovat aiempaa heterogeenisempi joukko. Puhumme useita eri kielisiä, noudatamme eri uskontoja ja kulttuurimme on aiempaa moninaisempaa. Kuinka Puolustusvoimat pystyy hyödyntämään erilaisten ihmisten potentiaalin, samalla hyväksyen ihmisten erilaiset taustat? Voisiko sotilaskoulutusta antaa useammilla kielillä? Puolustusvoimien ja sen näkyvimmän piirteen, asepalveluksen, tulee olla kansalaisia yhdistävä, ei erottava tekijä.

Pienenivät ikäluokat luovat haasteen, johon on löydettävä ratkaisuja. Tulevaisuudessa tulee korostumaan Puolustusvoimien kyky hyödyntää asevelvollisten siviiliosaamista ja ohjata heitä tehtäviin, joissa he pääsevät hyödyntämään vahvuuksiaan. Naisten vapaaehtoinen asepalvelus tuli mahdolliseksi vuonna 1995, ja naisten asema Puolustusvoimissa on normalisoitunut. Naisten panosta maanpuolustukselle koko maamme historian

ajan ei voida aliarvioida, mutta tulevaisuudessa heidän potentiaalinsa on otettava tehokkaammin huomioon, sillä naisten määrän Puolustusvoimissa voi olettaa kasvavan.

Uhkakuvat ovat muuttuneet, ja esimerkiksi erilaiset hybrdivaikuttamisen keinot ovat viime aikoina olleet esillä. Uudistuneisiin uhkakuvien vastatakseen Puolustusvoimien tulee entistä paremmin hyödyntää kansalaisten potentiaalia esimerkiksi kyberpuolustuksen osalta. Suomalaiset reserviläiset ovat eri alojen ammattilaisia, ja heidän tietotaitonsa hyödyntäminen maanpuolustuksessa on elintärkeää.

Sadassa vuodessa kuljettu matka on ollut kivinen, mutta saavutettu kehitys on ollut suurta. Suuri osa tuosta matkasta on Puolustusvoimien ja oman lähisukuni yhteistä historiaa. Ke-

vään 1918 murhenäytelmän ääreltä tämän päivän tehokkaaksi ja luotettavaksi organisaatioksi kehittyneet Puolustusvoimat on yksi itsenäisen Suomen suurista menestystarinoista. Puolustusvoimien juhluvuonna on tärkeää juhlistaa saavutettua menestystä, mutta samalla valmistautua jatkamaan kehityksen tiellä. ■

”

**Suomalaiset
reserviläiset ovat
eri alojen
ammattilaisia.**

Minun Puolustusvoimani

Teksti: Antti Braks Kuvat: Puolustusvoimat

Ennen kuin syvennymme lähemmin aiheeseen, tarkentakaamme Puolustusvoimien käsitystä kokonaisuudessaan: mitä Puolustusvoimat on? Kaikkein tärkeimpänä se on Suomen yhteiskunnan suoja, jonka tärkeimpänä tarkoituksena on Suomen sotilaallinen puolustaminen. Puolustusvoimat on myös yhteiskunnan turvana muissa viranomaistehtävissä ja kansainvälisissä operaatioissa, joissa sen rooli on kaikkea muuta paitsi mitätön. Näiden yhteiskunnallisten roolien kautta Puolustusvoimia voidaan käyttää myös poliittisena välineenä Suomen turvallisuutta ja valtiojohtoa koskevissa asioissa.

Yhteiskunnallisen tason rooleista huolimatta näyttäytyy se meille kansalaisille jokapäiväisessä elämässä jonain arkisempana. Meille se on tuhansia työpaikkoja, niin siviileille kuin sotilaillekin. Nämä työpaikat tuovat vakautta ja turvallisuuden tunnetta niissä työskenteleville. Joillekin työpaikat mahdollistavat lupaavan uran. Joten kuinka sitten nämä edellä mainitut arkiset asiat liittyvät minuun?

Ennen varusmiespalvelusta Puolustusvoimat näyttäytyi minulle, kuten varmasti myös monelle muulle, lähes tuntemattomana haasteena, jonka olin ottamassa vastaan oppina ja kokemuksena. Silloin ne harvat mielikuvat, jotka minulla oli armeijasta, pohjautuivat useampaan huhuun, joiden todenperäisyys oli vähintäänkin kyseenalainen. Tai useaan tusinaan internetistä löydettävään videoon, jotka kuvasivat varusmiespalvelusta ja Puolustusvoimia pikemmin mieltä tylsistyttävänä ja hajottavana paikkana, kuin kokemuseräisenä ja opettavaisena ympäristönä.

Tiesin näiden ohessa kuitenkin kyseisen laitoksen luonteen, johon olin astumassa, joten osasin asennoitua armeijaa varten asiaankuuluvalla tavalla. Ja kuten arvelinkin, nämä edellä mainitut huhut ja myytit paljastuivat minulle varusmiespalveluksen alkaessa suuremmissa määrin epätodennäköisiksi. Palvelusajan kuluessa Puolustusvoimat avautui minulle hiljalleen ruohonjuuritasolla, joka laajentui huomattavasti johtajakoulutuksen alettua. Palveluksen

kuluessa alkoivat Puolustusvoimien mahdollisuudet tulla esiin ennakkoluulojen sumuisten verhojen takaa. Samalla ne internetin videot alkoivat näyttää jonkinlaista paikkansapitävyyttä, sillä kyseinen toimintaympäristö ei aina näyttäydä varusmiesten näkökulmasta kovinkaan aktiivoivalta tai älyllisesti stimuloivalta.

Minun tulevaisuuteni yksi käännekohdista oli kuitenkin RUK:n aikana järjestetty vierailu Maanpuolustuskorkeakouluun, mistä syttyi ensimmäinen todellinen urani haave, jonka kautta saattaisiin löytää itselleni syvempää tarkoitusta ja enemmän haastetta kuin niistä arkisista ja tylsistä

tyttävistä askareista, jotka eivät tuntuneet vievän minua eteenpäin elämäni millään osa-alueella. Täten tein päätöksen hakeutua kyseiseen korkeakouluun paremman tulevaisuuden toivossa, pohjaten päätökseeni varusmiesaikaisiin positiivisiin käsityksiin upseerin urasta.

” Nämä opit eivät rajoittuneet pelkästään tietoon.

Ajan kuluessa tämä haave muuttui todellisuudeksi saatuaani kirjeen, jonka sisältö ja sen kautta syntyvä päätös ohjaisi elämäni uudelle polulle. Minut hyväksyttiin opiskelemaan Maanpuolustuskorkeakouluun kadetiksi. Lähdin seilaamaan tuntemattomille vesille kohti Santahaminaa, itse sumujen saarta, enemmän tai vähemmän itsekin kyseisten sumujen hämärtämänä, niillä tietämättömillä ajatuksilla ja vähäisillä kokemuksilla varustettuna. Tultuani kouluun nämä ennakkokäsitykset enemmän tai vähemmän korvautuivat toisilla käsityksillä, joita nyt katsellessani avasivat minulle enemmän

ovia kuin olin silloin huomannut. Nyt katsoessani taakse mennyttä vuotta, ja lukuisia kanta-pään kautta opittuja asioita, voin todeta tämän olleen jo tähän mennessä opeiltaan enemmän kuin mitä alkajaisiksi naiivisti ajattelin. Nämä opit eivät rajoittuneet pelkästään tietoon, vaan koskivat myös luonnettani sekä asenteitani ja niiden kypsymistä.

Edellisiä kappaleita lukiessanne olette jo varmasti huomanneet, kuinka lyhyen ja kunniamattoman uran alkuni aikana, jos sitä voi siksi edes kutsua, elämä on avannut oviaan Puolustusvoimien muodossa, näyttäen tietä itselleni uusien

”

Lähdin seilaamaan tuntemattomille vesille.

muotojen ja kokemuksien kautta. Tästä voimme esittää minulle kysymyksen: mitä Puolustusvoimat kokonaisuudessaan merkitsee juuri minulle ja mitä minä siitä ja sen tarkoituksesta yleisellä tasolla ajattelen?

Pala palalta purkaen syvenykäämme Puolustusvoimien tarkoituksiin ja luonteeseen, sekä

että mitä ne kertovat. Ajatelkaamme Puolustusvoimia jonain abstraktina, vaikkapa esineenä, olkoon se mikä tahansa. Minulle tämän kyseisen esineen uloin pinta koostuu juuri niistä konkreettisista, lähestulkoon itsestään selvistä asioista, joita aluksi luetteloin, kuten sen merkitys yhteiskuntamme vakauteen, työpaikkoihin tai maailmanpolitiikkaan. Uskoisin näiden asioiden olevan kiistämättömiä faktoja, jotka Puolustusvoimista tietäessään henkilö osaisi muodostaa käsityksensä edes jonkinlaiseksi osaksi tätä esinettä.

Näkökulmasta riippuen mielipiteet Puolustusvoimista voivat vaihdella laidas-
ta laitaan. Tässä vaiheessa tämän esineen sisältö
muuttuu kutakuinkin yksilölliseksi riippuen ky-
seisten henkilöiden kokemuksista ja niiden mää-
räästä. Jotkut asialle täysin vieraat henkilöt kyke-
nevät muodostamaan vain sen esineen ulkoisen
kuoren koostumuksen omien ennakkoluulojen
varaan. Toiset asiaan jollain tasolla perehtyneet
pystyvät muodostamaan tämän objektin sisällön
jonkinlaiseen muotoon tai tarkoitukseen. Joil-

lekin se saattaa yksinkertaisuudessaan olla vain
omien halujen täyttymys, tai tarve kutakuinkin
varmalle tulevaisuudelle. Joillekin se on vain aa-
muja, pitkittynyttä kärsimystä, jonka loppumista
ei malta odottaa. Minulle se on jotain muuta.

Näistä ulkoisista käsityksistä huolimatta Puo-
lustusvoimat, kuten kaikki muukin tarkoitusta
ja sen täyttämistä etsivä keino, muodostaa mi-
nulle syvän ja tarkoituksellisen käsityksen niin
henkilökohtaisella kuin yleisellä tasolla. Puolus-
tusvoimien, tämän esineen sisältö, on minulle

niitä sumuisia verhoja, joihin täytyy sukeltaa, jos
haluaa liikkua eteenpäin valitsemallaan polul-
la. Niin kauan kuin tämä kuvio toistaa itseään
progressiivisena syklinä, voi todeta täyttävän-
sä omat tietonsa ja taitonsa parhaansa mukaan.
Se on niitä haasteita, jotka täytyy ottaa avata-
seen itselle uusia mahdollisuuksia, joiden kaut-
ta voisi suorittaa tehtäviään paremmalla menes-
tyksellä Suomen yhteiskunnan palveluksessa, ja
täten palvella suurempaa tarkoitusta omien ky-
kyjensä kautta. Puolustusvoimat on se yhteis-

kunnan palvelija, jonka palveluksessa itsensä ke-
hittäminen korkeamman tarkoituksen vuoksi on
mitä parahin tavoite.

Puolustusvoimien palvelemisella on kuitenkin
synkkä tarkoitus, mikä on syytä tiedostaa itselle.
Se on järjestystä kaaoksen kautta, kuin mikä ta-
hansa toimi, jossa pyritään kehittämään itseään
ja voittamaan ongelmansa. Tämä yhteiskunnan
kaoottinen elementti pyrkii omalla järjestelmäl-
lisyydellään aiheuttamaan kaaosta, tai sen vaaraa
muille, jotta se voisi säilyttää tällä toiminnallaan
järjestyksen yhteiskunnassa.

Ottaen mukaan nämä edellä mainitut asiat yh-
teen kokonaisuuteen, kuten palapeliin, jonka
valmiit osakokonaisuudet odottavat yhteenliit-
tämistään: Suomen puolustusvoimat on yhteis-
kuntamme perustavanlaatuisin turvallisuuden ele-
mentti, jota tulee vaalia. Esine, josta kullakin on
oma mielipiteensä; esine, joka avaa toisille mah-
dollisuuksia, jotka niitä haluavat sieltä etsiä. Ja si-
tähän se loppujen lopuksi on: esine, työkalu, yh-
teiskunnan tarmokkaalle palvelemiselle omien
intressien kautta, ehkäpä jopa paras työkalu sen
synkkään tarkoitukseensa nähden. Järjestyksen ja
kaaoksen häilyviin eroihin sekoittuva välikappale.
Järjestyksen ja kaaoksen, haasteiden ja mahdolli-
suuksien työkalu. ■

”

*Joillekin se on vain
aamuja.*

Teksti: Maria Keinonen Kuvat: Puolustusvoimat

Minun Puolustusvoimani

Peruskoulutuskauden viimeinen marssi, aurinko paistaa. Reppu painaa ja rynnäkkökiväärin hihna hiertää kaulaa. Kilometrit muuttuvat yksitoikkoiseksi askeltamiseksi. Maisema pysyy samanlaisena: kuivaa mäntykangasta, pölyinen tie. Näen komppanian kärjen etenevän mutkan taakse pitkän suoran päässä ja toivon olevani itsenkin jo niin pitkällä. Otan huikan kenttäpullosta ja huomaa sen olevan lähes tyhjä. Odotan jo taukopaikkaa. ”Katsokaa, reppu jolla on jalat”, joku hihkaisee. Naurahdan kuivasti, vanha vitsi. Tiedän olevani keskimittaa lyhkäisempi. Täällä kuitenkin sotilas kantaa oman taakkansa, pitkä tai lyhyt.

”Hei jätkät, nyt juostaan!” Viimeinen pikataival lähtee käyntiin reippaalla vauhdilla, kun kilpailamme aliupseerikurssin ryhmätaitokilpailus-

sa. Henki salpaa kurkkuun ja keuhkot vetävät ilmaa raivokkaasti. Lihaksissa polttee ja tekisi mieli hiukan hidastaa. On silti jaksettava, etenemme ryhmänä eteenpäin. Ohitamme toisen ryhmän, ja asiaankuuluvia naljailuja vaihdellaan puolin ja toisin. Loputtoman taipaleen jälkeen saavumme maaliin ja saamme tietää sijoituksemme: tulimme toiselle sijalle! Taputtelemme toisiamme olalle tyytyväisinä ja vitsailemme lähestyvistä viikonloppupaista. Tunnen olevani osa ryhmää.

Taivas on tähtikirkas pakkasyönä, kun rakennamme parikaapelilinjaa. Ainoa ääni on suksien hiljainen suhina hangella, kun ryhmämme taivaltaa vaitonaisena kohti määränpäätä. Meitä kaikkia jo väsyttää. Peltonen tarjoutuu ottamaan yhden keloistani kantaakseen, ja olen siitä kiitollinen. Joskus

kannattaa pyytää apua. Yksitoikkoisen taipaleen aiheuttaman horroksen rikkovat ainoastaan keulanvaihtotauot. Pysähdymme hetkeksi, ja katsahdan ympärilläni. Hengitys huuruaa kylmässä ilmassa. Kuunvalo heijastuu hankeen ja valaisee ympäristön. Maailma on täysin äänetön ja maisema äärettömän kaunis. Pieneksi hetkeksi unohdan, missä olen, ja annan arvoa suomalaiselle luonnolle. Tämä on varmaankin sitä sotilasromantiikkaa, mietin hiljaa itseseni.

Haukotuksia, venyttelyä ja kengän nauhojen sitomista. Kadettikoulun joukkue valmistautuu lähtöön Nijmegen-marssin kolmannen päivän käynnistyessä. Kaksi ensimmäistä marssipäivää olivat minulle raskaita, mutta tänään tunnen oloni kummallisen virkeäksi. Askel on kevyt ja kiusoittelemme joukkueovereitani, jotka laahustavat eteenpäin väsynein ilmein. Tarjoudun kantamaan joukkueemme lippusalkoa koko matkan. Salko on painava ja varmaankin yhtä pitkä kuin olen itse. Muutama vieressä marssiva joukkue naljaillee siitä, kuinka suomalaiset antavat raskaimmat työt pienimmille. Naljailen takaisin tasa-arvon todellisesta merkityksestä. Olen salaa tyytyväinen siitä, että voin

tehdä jotakin joukkueen hyväksi. Pienikin teko voi olla suuri silloin, kun väsyttää.

Paritanssia ulko-ovella everstin kanssa. Kumpikin yrittää avata oven toiselle, ja törmäys on jo lähellä. Tilanne päättyy siihen, että eversti avaa oven yliluutnantille. Kiitän kohteliaasti ja puikahdan sisään. Vastavuoroisesti avaan everstille sisäoven, jotta vaikuttaisi olevani täysin vaila käytöstäpoja. Nämä ovat taas näitä tilanteita, hymähtelen itseseni. Kohteliaisuus kunni-
aan! Jostain mielen perukoilta nousee muistoja Åke Blomqvistin tanssikurssista. Tahaton hymy nousee kasvoilleni, kun yhdistän muistot äskeiseen tilanteeseen.

Tarkastelen uusia fyysisen kunnon taulukoita. Silmänräpäyksessä kuntoluokitukseni muuttuu useaa pykälää ylemmäs. Yhtäkkiä olenkin aivan normaalikuntoinen sotilas. En oikein tiedä, mitä ajatella. Naureskelen muiden mukana uudistuk-

”

**Tämä on
varmaankin sitä
sotilasromantiikkaa.**

selle ja ihmettelyn suureen ääneen sen perusteita. Salaa olen kuitenkin huojentunut, koska pääsin eroon huonokuntoisen leimasta. Kaikkien juoksemieni maratonien jälkeenkin olin silti ikuinen häviö Cooperin testissä. Nyt on yksi murhe vähemmän, ja olen siitä tyytyväinen. Taistelukenttä ei kuitenkaan katso ikää, etnisyyttä tai sukupuolta. Sotilaan tulee olla hyvässä kunnossa, ja siihen pyrin itsekin fysiikkani suomissa rajoissa.

Olen opetellut puheen ulkoa ja kertaan sitä mielessäni. Sivelen hajamielisesti kapteenin laattojani suoristaessani kaulusta ja tarkistan kymmenettä kertaa, että takin napit ovat kiinni. Nousen pian puhujan korokkeelle kotikuntani itsenäisyyspäivän juhlassa. Olen saanut suuren kunnian pitää puheen Puolustusvoimien edustajana. Sydän pamppailee tiheämmin, kun nimeni juonnetaan ja nousen ylös. Jälkeenpäin saan monia kehuja. Ihmiset antavat arvoa puheeni sisällölle ja esiintymiselleni. Olen tyytyväinen ja huojentunut. Tiedän olevani aika ajoin suurennuslasin alla. Upseerin tulee osata edustaa.

Yleisesikuntaupseerikurssin aloitusluennolla jokainen meistä yrittää näyttää arvokkaalta. Selät suorina, muistiinpanovälineet esillä, katseet kohti kurssinjohtajaa. Salissa istuu monta tulevaa everstiä ja muutama kenraali, meille kerrotaan. Katselen ympärilläni. Tunnistan monet tutut kasvot vuosien takaa, nyt jo hieman viivoin ja silmien ympärillä ja harmaata ohimoilla. Koitan kuvitella, miltä kukin näyttäisi kolme isoa ruusuketta tai leijona kaulassaan. Yritän arvailla tulevia kenraaleja. Se on vaikeaa, koska sali on täynnä äärimmäisen lahjakkaita ihmisiä. Kaikilla meillä on siihen mahdollisuus.

Olemme olleet samalla viivalla juoksuradalla ennen pillin vihellystä. Samalla viivalla Kadettikoulun pääsykokeissa, kuin myös yleisesikuntaupseerikurssin pääsykokeissa. Samat testit, samat arvioinnit. Toisinaan olen pärjän-

”

*Olen oppinut,
mitä on
voittaa itsensä.*

nyt hyvin, toisinaan hiukan huonommin. Tiedän kuitenkin, että menestymiseni on minusta itsestäni kiinni. Joskus olen upseerin ammatissa tarvinnut silkkaa sisua, joskus taas nokkeluutta, mutta pääosin aitoa ahkeruutta. Nyt yleisesikuntaupseerikurssilla katsellessani kurssiveljiäni ja -sisariauni tunnen yhteenkuuluvuutta. Meillä on samat kokemukset ja samat muistot. Meitä yhdistävät samanlaiset arvot ja elämäntavot. Olen saanut sotilasurani aikana monta hyvää ystävää.

Olen useaan kertaan miettinyt, mitä tasa-arvo on. Olen päätenyt siihen, että se on yhtäläisten mahdollisuuksien tarjoamista ja ihmisten tasapuolista kohtelua. Juuri tällaista kohtelua olen saanut Puolustusvoimissa, vaikka monet pienet arjen sattumukset muistuttavat toisinaan kuulumisestani vähemmistöryhmään. Suurimman osan ajasta keskityn olemaan sitä mitä olen: upseeri. Toisinaan muistan, että olen myös naispuolinen sotilas. Näinä hetkinä on helppo antaa arvoa Puolustusvoimille organisaationa, joka toimii aidosti tasapuolisuuden nimissä. Tasa-arvo tarkoittaa myös samoja vas-

tuita ja velvollisuuksia. Sotilasvala, kadettilupaus ja virkavala sisältävät kaikki painavia sanoja sotilaan ja upseerin vastuusta. Vannomamme valat velvoittavat meitä jokaista samalla tavalla.

Sotilasurallani olen oppinut arvostamaan niin hyviä kuin huonojakin hetkiä ryhmäkiinteyden ja itsetuntemuksen vahvistajina. Olen oppinut, mitä on voittaa itsensä, miltä tuntuu karvas pettymys ja suuri ilo. Osaan antaa ja pyytää apua silloin, kun sitä tarvitaan. Tiedän, miltä tuntuu valvoa kaksi vuorokautta yhtä mittaa tai jatkaa hampaat irvessä eteenpäin, vaikka jalat jo pettivät. Tunnen omat fyysiset ja henkiset rajani. Olen upseerin urallani kasvanut henkisesti sellaisilla tavoilla, mitä en olisi siviiliammattissa varmastikaan koskaan saavuttanut. Puolustusvoimat organisaationa edustaa minulle sellaisia mahdollisuuksia, joita en olisi saanut mistään muualta. Olen saanut mahdollisuuden olla sotilas kaikilla niillä tavoilla, mihin pystyn. Olen saanut mahdollisuuden edetä kykyjeni suomissa rajoissa. Ja tärkeimpänä kaikista: olen saanut mahdollisuuden puolustaa isänmaatani.

Tällainen on minun Puolustusvoimani. ■

Teksti: Veli-Matti Matikainen Kuvat: Vladimir Slobobjaniouk

Epi – peruskundi

Esa Piironen, tuttavallisemmin Epi, olisi toki halunnut hänestä käytettävän lempinimeä Eppu, jonka Epi oli saanut alakoululaisena Töölössä, mutta kukaan ei edes tajunnut kutsua häntä siksi. Epi oli toisaalta luonnollinen lempinimi ja toisaalta muovautunut nimen lyhentämistavan seurauksena. Oli kesäinen aamu, ja Epi nosti polkupyörän seinätelineeltä ja siirsi sen oikean jalkansa viereen. Epi avasi vasemmalla kädellä alakerran oven, joka johti talon kellarikäytävään. Ovella Epi huusi kiinalaiselle vaimolleen ovensuulta: ”Wo ai ni!” Vastauksena kuului vain jotain ähkimistä

sekä selkeä kahina kyljen kääntämisestä. Epi oli jotenkin romanttisella päällä ja otti eteisen lipaston päältä kynän ja postit -lappuja, kirjoitti ”520 <3 ” ja asetti lapun makuuhuoneen oven silmien korkeudelle.

Epi sai siirrettyä tsygän hieman liian matalan porrastuksen yli käytävälle, käveli eteenpäin ja sulki oven takanaan. Epi talutti fillarinsa käytävän päähän ja kantoi sen ylös pihalle. Aamu oli ihanan aurinkoinen, ja ilmassa oli sellainen tunne, että päivästä on tulossa kuuma. Nousuaan tsygän keskitangon päälle hajareisin Epi otti taskustaan kännykän, laittoi napit korviin

fiksillä”, Epi totesi hiljaa mielessään.

Epillä saattoi tosin olla hieman ikävä Töölöön, mutta varuskuntakaupunki ei ollut lopulta pahempi. Pieni betoninen varuskuntakaupunki oli rakennettu 60–70-luvun jälkiteollisessa huumas- sa. Siksi siitä sai sellaisen betonisen vaikutelman, joka joillekin muille ihmisille näyttäytyi negatiivisena. Töölöläiselle peruskundille, joka ikävöi Stadiin, se oli oikeastaan juuri passeli kaupunki. Tavallaan kaupunki oli kuin Töölö vähän pienemmässä, mutta laajemmassa paketissa. Kaikke- a oli, mutta kaikki palvelut eivät olleet ihan kävelymatkan päässä. Myöskään späria ei kulke- nut. Epi kaipasi niiden ääntä.

Varuskuntakaupungin ongelma oli kuitenkin siinä, että työmatka oli vain 12 kilometriä. Edes vähänkään pyöräilyä harrastaneelle se on ongel- ma, jos on herännyt hieman liian myöhään eikä ole mahdollisuutta pidempään pyörälenkkiin.

”

*Täydellinen ilma
vetää fiksillä.*

Ongelma näyttäytyi Epille etenkin kauniina au- rinkoisina päivinä. Epi päätti, että polkee hie- man kovempaa keskustan kautta ja ajelee vähän autojen seassa.

Autoja oli kuitenkin tähän aikaan aamusta itäisessä varuskuntakaupungissa vähän liikkeel- lä. Yksittäiset jakeluautot heräilivät aurinkoiseen päivään. Niiden ääniä kuului siellä täällä. Sivu- kujien ohi ajaessa jostain kuului peruuttavan kuorma-auton piipitys. Tyyni ilma kantoi äänet selvinä ja kirkkaina katuja pitkin.

Epi polki melko lujaa kevyen liikenteen väylää pitkin kohti keskustaa. Epi oli sen verran vanhemmalla iällä aloittanut pyöräilyhar- rastuksensa, ettei oikein uskaltanut aina mennä liikenteen sekaan ajelemaan, kuten jotkut tyypit YouTube-videoissa. Epillä oli aina kypärä päässä ja muita varusteita mukanaan, toisin kuin vide- oiden sankareilla. Epi oli järkevä.

Epi mietti kovasti ajaessaan sitäkin, miksei jengi täällä pysähdy suojatien eteen. Tämän oli Töölön kasvatille päivänselvä asia. Kun jalan- kulkija on astumassa suojatielle, on pysähdyttä- vä, Epi sadatteli mielessään. Ajatukset kuitenkin vaihtuivat nopeasti kauniiseen kesäiseen säähän.

Ilma oli tyyni, mutta ajamisesta tullut viima hyväili Epin kasvoja sekä paljaita sääriä. Linnut- kin lauloivat. Sää oli kuin tehty hyvän mielen varmistamiseksi.

Kuntoliikunnan lisäksi Epi oli alkanut koh-
tuullisesti iskeneessä kolmenkymppin kriisissä
harrastamaan jotain muuta kuin tavanomaisia
kuntoharrasteita. Jotenkin hän oli päätenyt pyö-
räilyyn. Pyöräily oli hauskaa, halpaa ja säästä-
väistä, ja se piti Epin kondiksessa. ”Vatsamak-
karoiden kasvu on jälleen hidastunut tänään”,
totesi Epi jokaisen työmatkan jälkeen kotona it-
sekseen. Työkavereille satunnaisesti.

Epi oli polkenut betonisen alueen laitamille,
ja pientaloalueet olivat alkamassa. Tämä mesta
oli reitillä viimeinen ennen varuskunnan harjoi-
tusalueen metsiä. Epi tsiigaili omakotitalojen pi-
hoille. Niillä näkyi paljon trampoliineja ja eri-
laisia leikkikaluja. Yhden talon pihalla sadetin
alkoi toimia Epin ajaessa ohi. Sadetin teki lähel-
lä kulkevan pyörätien päälle hennon sateenkaa-
ren. Sadettimen ilmaan tekemä kosteus tuntui

”

*Epi laittoi tsygän
telineeseen.*

hentona viilentävänä kosketuksena Epin kasvoil-
la. Tunne oli tervetullut lämpenevään krooppaan.

Ajellessaan Epi kuvitteli, millaista olisi saada
skidejä **Chenin** kanssa. Epillä ja Chenillä ei
ollut lapsia – ainakaan vielä. Molemmat olivat
30-vuotiaita, mutta perheen perustaminen ei oi-
kein sopinut Chenin yritysconsultointitöihin –
vielä. Oli hyvä, että Chen oli kyennyt muutta-
maan Epin kanssa varuskuntakaupunkiin.

Samalla Epi muisti **Heidin**, kollegan Jyvä-
skylästä, johon Epi oli ollut aina salaa ihastu-
nut. Heidillä oli lapsia majurimiehensä kanssa.

Epi mietti, miten tuollainen sotilasperhe pär-
jää tämän ammatin arjessa. Majuri **Hans** on nyt
töissä Pääesikunnassa, ja Heidi on lasten kanssa
Tikkakoskella. Heidi hoitaa työt, lapset, kodin
ja miehen, silloin kun mies on himassa. ”On se
mulla vielä iisii”, Epi totesi mielessään ja lisäsi
voimaa kampaan ylämäen tullessa eteen.

Epi saapui varuskunnan portille, morjeste-
li tutuille kollegoille ja ohitti tyylikkäästi
portille jonottavien auton jonon, näytti kulku-
lupaa varuspojalle ottamatta päästään korvanap-
peja tai ajolaseja, nousi pyörän selkään ja polki
esikunnan eteen. Epi laittoi tsygän telineeseen,
siirtyi vaivoin pyöräilykengillä astuen esikuntaan
ja meni suihkuun.

Epi pukeutui, siirtyi kahvioon. Epi oli ajoissa
– taas. Kahvia ei ollut kukaan keittänyt. Epi lait-
toi vettä numeroon 10 asti ja laski kahvimital-

lisiä 12. Tämä oli hyväksi havaittu sekoitussuh-
de. Kahvista tuli juuri sopivan vahvaa todellisille
kahvinjuojille, jollaisia 80 prosenttia esikunnassa
töissä olevista oli. Lopuille 20 prosentille kahvi
oli liian vahvaa. Epi oli huomannut tämän ja oli
sitä mieltä, että tässä asiassa enemmistön tyran-
nia on hyväksyttävää. Juokoot teenjuojat teetä.
Epi toki joi kiinalaisen vaimonsa takia paljon
myös teetä, mutta himassa. Epi funtsi, että tee ja
kahvi ovat kuin viholliset toisilleen, ikään kuin
ei voisi olla yhtä aikaa tee- ja kahvi-ihminen.

Kahvikuppi kädessään Epi luki uutisia känny-
kästään. Uutisissa oli Venäjää, Hjalista, Venäjää
ja Kiinaa. Kiinalaiset olivat kuulemma jääneet
kiinni vakoilusta Brasiliassa.

Samalla Epi muisti vanhat pelkonsa siitä,
miten kollegat suhtautuisivat hänen ulkomaalai-
seen vaimoonsa. Sitten Epi muisti **Vesa-Pekan**,

joka oli lentäjä ja jolla oli venäläinen vaimo. Kaikki lentäjäkaverit olivat **Veskun** ja **Natali-an** häissä. Olivat kuulemma kävelleet kirkkoa ympäri monta kertaa, ja bestmanin olkapäät olivat olleet kuin tulesta kruunuja pidellessä. Tästä Epi rauhoittui ja ajatteli, että jos Vesa-Pekalla on kaikki kunnossa, ei häntäkään vainota.

Epi oli oikeassa, hänen kaikki kollegansa suhtautuivat hänen ulkomaalaiseen vaimoonsa positiivisesti. Oikeastaan he olivat hieman omituisenkin kiinnostuneita heidän arjestaan ja kyselivät paljon. Kysytyintä oli, tekeekö Chen millaista kung-po kanaa. No, se on tosi hyvää.

Epin kollegoilla oli kaikilla suomalaiset kumppanit. **Simo**, joka tuli ensimmäisenä töihin, oli yhdessä palomies **Antin** kanssa. Kaikki suhtautuivat Simoonkin positiivisesti. Kukaan ei toki kysynyt Simon ja Antin arjesta sen enempää. Sen verran varovaisia olivat kuitenkin.

Simo maistoi kahvia ja näytti peukkua Epille. He vaihtoivat kuulumisia. Simo ja Antti olivat aikeissa muuttaa omakotitaloon kaupungin lai-

tamille. Epi kuunteli Simon mielteitä siitä, mitä kaikkea pitää ottaa huomioon ostettaessa kiinteistöä.

Sitten paikalle ilmestyi **Erkki**. Erkki oli Simon ja Epin esimies. Erkki maistoi kahvia, rykäisi kovaa ja irvisti, kehui kahvia, toivotti huomenta, oli hetken miettiä – oli aikeissa sanoa jotain – ja paineli työhuoneeseensa. Erkin teki taas mieli kertoa uusi vitsi upseerista ja paloletkuista, mutta ei uskaltanut. Se oli sinänsä ikävää, koska ainakin Antin huumorintaju palomiehenä oli karskimpaa kuin yhdelläkään osaston sotilaalla, mutta kukaan ei tiennyt tätä.

Erkki kääntyi hajamielisen näköisenä toimiston ovelta takaisin, hieroi miettiään näköisellä kädellä silmäkulmiaan ja sanoi ensin lattiaan katsoen: ”**Matti** laittoi tekstiviestin, et ottaa saikkua. Lapsi on kipeenä.” Sitten Erkki nosti katsettaan molempiin ja lisäsi: ”Työ varmaan katotte, ettei ne sen hommat mene ihan vihkoon?” Lopuksi Erkki nosti vielä kulmakarvojaan kysyvästi.

Simo näytti Erkille tapansa mukaisesti vain peukkua. Epi, joka oli selin Erkkiin, hymähti sarkastisesti samanaikaisesti kun kyyristi selkensä näytteläkseen harmistunutta itseironisesta. Sitten nopeasti Epi ryhdistyi, katsoi Simoa silmiin, nosti kulmakarvojaan ja hyväksyi tilanteen. Nähtyään alaistensa reaktion Erkki siemaisi kahvia, rykäisi taas omituisesti ja paineli sen enempää sanomatta takaisin toimistoonsa.

Matilla oli alla suuren sotaharjoituksen valmistelut, ja yllättävä saikutus vaikeutti Epin muita projekteja, koska Epi toimi Matin sijaisena. Valmistelujen tilanne piti esitellä komentalle tänään. Oikeasti Epi oli innoissaan, koska hän pääsisi olemaan äänessä yleisön edessä. Epi nautti muiden huomiosta, vaikka olikin muuten hieman varovainen sanomaan omia mielipiteitään työtehtäviin liittyen.

Epi ja Simo katsoivat molemmat kelloa, huokasivat omalaatuisesti, kaatoivat kupit täyteen kahvia, menivät toimistoon. Epi laittoi taas napit korviin ja Bassoradion soimaan, avasi tie-

tojärjestelmän ja aloitti duunit. Epi tarkasteli Matin valmistelemia asiakirjoja tulevaan harjoitukseen liittyen. ”Näähän on valmiita”, Epi totesi yllättyneenä mutta tyytyväisenä mielessään.

Epi katsoi taas kelloa ja innostuneena totesi itsekseen, että tunnin päästä on onneksi taas kahvitauko. Pitää käydä sanomassa Erkille, että se saa keittää ysin kahvit. ■

” On se mulla vielä iisii.

Sotamuseo
Krigsmuseet • Military Museum

PUOLUSTUSVOIMAT — 100 VUOTTA SODAN JA RAUHAN TÖISSÄ

FÖRSVARSMAKTEN — 100 ÅR AV ARBETE FÖR KRIG OCH FRED
FINNISH DEFENCE FORCES — 100 YEARS AT WAR AND PEACE

SOTAMUSEON MANEESI • KRIGSMUSEETS MANEGE • MILITARY MUSEUM'S MANEGE
SUOMENLINNÄ • SVEABORG, HELSINKI • HELSINGFORS
ALKAEN • FRÅN • FROM 9.5.2018

100

Puolustusvoimat

Försvarsmakten • The Finnish Defence Forces
sotamuseo.fi